

Největší věřitel posledních Rožmberků: Markus Meyzl

V literatuře věnované rožmberským dluhům či financím, ale šířeji i životům, případně kariérám Viléma a Petra Voka z Rožmberka jméno proslulého pražského židovského peněžníka Markuse Meyzla v podstatě nenacházíme. Pokud se ojediněle mihne, je v docela marginální pozici. A potom stačí jediný lístek papíru, aby dosavadní mlčení o roli tohoto klíčového finančníka předbělohorské Prahy zcela proměnil. Co vlastně tento zásadní, dosud neznámý dokument obsahuje? Celý jeho text vypadá následovně.⁴²⁴

„Vejtah, co jest Meyzl žid JMP půjčoval, a co mu zase oplaceno:

	příjmy	vydání
J–H 1592	39 071 kgm ⁴²⁵	39 071 kgm ⁴²⁶
H 1592–J 1593	24 000 kgm	3 000 kgm
J–H 1593	15 882 kgm	43 738 kgm
H 1593–J 1594	13 500 kgm	3 632 kgm
J–H 1594	12 800 kgm	10 500 kgm
H 1594–J 1595	---	13 000 kgm
J–H 1595	6 370 kgm	6 200 kgm
H 1595–J 1596	5 630 kgm	4 370 kgm

vypůjčeno: 117 253 kgm oplaceno: 113 512 kgm

A tak se židu pozůstává dodat 3741 kgm.“

Dokument prozrazuje výši peněžních půjček za pouhého 4,5 roku. Jenže finanční spolupráce posledního Rožmberka s Markusem Meyzlem začala ještě za předchozí dekády. Než se vydáme po stopách těchto

⁴²⁴ SOA Třeboň, fond Cizí rody – z Rožmberka, 23a, fasc. I. Jedná se o fascikl s komorními počty, proto zde dluhové záležitosti nebyly hledány. Lístek je nedatovaný, jednotlivé platební termíny jsou označeny sign. N.51 – N. 58. Lze je velmi dobře ztotožnit s „Počtem Matyáše Fucha JMP písaře komorního z příjmu i z vydání od sv. Jiří léta 1592 až do sv. Havla téhož léta, to je za 25 týdnů pořad zběhlých“. Tento dokument je označen „N. 51“ (SOA Třeboň, fond Cizí rody – z Rožmberka, 23a, fasc. 3).

⁴²⁵ Pracuji zde s celými kgm.

⁴²⁶ V dokumentu je uvedena pravděpodobně mylná částka 29 071 kgm.

finančních operací, je na místě seznámit se s tím, kdo vlastně byl tento klíčový finančník.⁴²⁷

Meyzl pocházel z židovské rodiny, usazené v Praze nejpozději od roku 1477. Byl dvakrát ženatý, obě manželství zůstala bezdětná. Svoji kariéru obchodníka a finančníka spojoval s řadou aktivit v židovském ghettu. Meyzl tu vykonával úřad primasa, podílel se na vybudování synagogy apod. Od sedmdesátých let 16. století jsou doloženy jeho obchodní a finanční operace. K jejich rozvoji a posléze i rozsahu zásadním způsobem přispělo několik privilegií, která mu udělil císař Rudolf II. I tento vladař hojně využíval Meyzlových finančních služeb. První privilegium pocházelo z roku 1592 a poslední z roku 1598. Ve svých obchodních a finančních transakcích se Meyzl soustřeďoval na získávání drahých kovů – zlata a stříbra.⁴²⁸ O neobyčejném rozsahu úvěrových operací s Rudolfem II. vypovídají Meyzlovy půjčky panovníkovi z let 1597–1598, které se vesměs pohybují v řádu desetitisíců zlatých.⁴²⁹ Při soupisu Meyzlovy pozůstalosti krátce po jeho smrti bylo v jeho paláci nalezeno 516 250 rýnských zlatých.⁴³⁰

Doklady o Meyzlových půjčkách Rožmberkům jsou zachovány od jara roku 1589, tedy ještě z doby života Viléma z Rožmberka, který zemřel v roce 1592. V průběhu sedmi let půjčil Meyzl Vilémovi z Rožmberka a posléze Petru Vokovi oněch výše uvedených 117 253 kgm, ale poskytl jim i další půjčky v celkové výši 213 324 kgm. Ty ale nelze s údaji v uvedené tabulce sčítat, jakkoli by to byl velmi lákavý krok! Zčásti se totiž číselné údaje v obou sumářích překrývají, zčásti jsou uvedena jiná čísla. Tak jako tak je jasné, že jde o značně vysoké sumy. Sumy, se kterými se nemůže srovnávat nikdo z množství věřitelů posledních pánů z Růže. Ze skutečnosti, že byly částky spláceny většinou ve stejném roce, plyne, že se jednalo o krátkodobé půjčky.

Určitý problém vyvolává absence úroku. Ten byl právě v židovských úvěrech nesmírně vysoký, kolem 25 %. Doklady o židovské lichvě nelze v jinak velmi bohaté rožmberské dokumentaci nalézt. Zúročení nejednou velmi vysokých půjček probíhalo zřejmě jiným, skrytějším způsobem. Je možné, že úrok mohly alternovat předměty z drahých kovů, jak napovídá následující záznam z jara roku 1595. „Od Jana Robenika za osm tuctů (?)

⁴²⁷ Zásadně M. Buňatová, Die Prager Juden, s. 148–158.

⁴²⁸ Tuto skutečnost akcentuje J. Janáček, Boháč Meyzl, in: Dějiny a současnost 1/1994, s. 18.

⁴²⁹ M. Buňatová, Die Prager Juden, s. 152 (tabulka).

⁴³⁰ J. Janáček, Boháč Meyzl, s. 14.